

Kronofogdemyndigheten

Revisionsrapport – Rutiner och intern styrning och kontroll inom redovisning 2017

Riksrevisionen har översiktligt granskat Kronofogdemyndighetens delårsrapport, beslutad 2017-08-15, för perioden den 1 januari – 30 juni 2017. Syftet har varit att bedöma om det i den översiktliga granskningen framkommit något som tyder på att delårsrapporten inte uppfyller kraven enligt förordningen om årsredovisning och budgetunderlag.

De punkter som framgår i revisionsrapporten är sådana iakttagelser som vi har identifierat under den översiktliga granskningen och som bedömts vara tillräckligt viktiga att rapportera till ledningen.

Dessa har dock inte påverkat utformningen av revisors rapport.

Riksrevisionen önskar information senast 2017-10-27 med anledning av våra iakttagelser i denna rapport.

Sammanfattning

Vid Riksrevisionens granskning har ett antal brister noterats avseende rutiner och kontroller gällande redovisning av medelshantering och uppbörd. Iakttagelserna gäller:

- bristande förmåga att redogöra för hur redovisningssystemet är uppbyggt
- brister i avstämningsrutiner samt otydlighet i ansvar för korrekt redovisning
- värdering av fordringar

Rapporten avslutas med Riksrevisionens rekommendationer gällande ovan iakttagelser.

Bakgrund

Kronofogdemyndigheten har under de senaste åren arbetat med att byta ut IT-system för medelshantering. Med medelshantering menas hantering av utmätta medel, inbetalningar från gäldenärer och utbetalningar till fordringsägare. Systemen hanterar även de avgifter Kronofogdemyndigheten tar ut för sina tjänster samt fordringar som redovisas mot inkomsttitel. Kronofogdemyndigheten har succesivt fört över ärenden till det nya systemet Medea. Överföringen till det nya systemet Medea är inte helt avslutad. Kronofogdemyndigheten har därför även det äldre medelshanteringssystemet REX i drift. Båda systemen genererar bokföringsfiler som går in i Kronofogdemyndighetens redovisning. I samband med systembytet har även redovisningsprinciperna förändrats.

Övergången till det nya systemet har haft olika problem och handläggningstiderna inom medelshantering har under första halvåret 2017 varit långa.

Riksrevisionen är medveten om att ledningen för Kronofogden har uppmärksammat problemen med långa handläggningstider och brister inom medelshantering. Problemen inom medelshantering har under 2017 lett till kritik från JK och myndigheten har även flera anmälningar hos JO. Även internrevisionen på Kronofogdemyndigheten har uppmärksammat ledningen på brister inom området redovisning/avstämningar inom medelshantering i rapporten Medelshantering dnr 840 7824-17/121. Riksrevisionen har kännedom om att vissa åtgärder redan är vidtagna och andra är beslutade.

Bristande förmåga att redogöra för hur redovisningssystemet är uppbyggt

Riksrevisionen har i den översiktliga granskningen av myndighetens delårsrapport noterat att myndigheten inte fullt ut kan redogöra för hur redovisningssystemet är uppbyggt avseende medelshantering och dess tillhörande poster.

Med redovisningssystem avses inte endast redovisningen i myndighetens ekonomisystem utan alla försystem och händelser som genererar bokföring i ekonomisystemet.

I och med systembytet samt de utmaningar detta inneburit har inte arbetet med att dokumentera redovisningssystemet prioriterats. I dagsläget saknar Kronofogdemyndigheten en fullständig beskrivning av hur de två olika medelshanteringssystemen REX och Medea påverkar bokföringen. Kronofogdemyndigheten har under året p.g.a. personalomsättning, även förlorat personal som tidigare kunde redogöra för redovisningssystemets uppbyggnad.

Båda systemen är i drift och vissa ärenden har först förts över till det nya systemet, för att sedan återföras till det gamla systemet då de inte kunnat hanteras fullt ut i det nya systemet. För fordringar som redovisas mot inkomsttitel speglas även information från Medea tillbaka till REX för att ingå i bokföringsfiler till redovisningssystemet, i detta förfarande måste korrigeringar göras för att undvika att dubbelbokföring ska uppstå.

Att ha god kontroll över redovisningssystemet är av avgörande betydelse för att åstadkomma en korrekt bokföring och redovisning. I en god kontroll ingår att kunna redogöra för redovisningssystemets uppbyggnad, vilket även framgår av 18 § i förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring. Brister förmågan att beskriva systemet kan risker bli mer svårbedömda, vilket även försvårar identifiering och genomförande av effektiva kontrollåtgärder.

Brister i avstämningsrutiner samt otydlighet i ansvar för korrekt redovisning

Vid den översiktliga granskningen av delårsrapporten noterade även Riksrevisionen att avstämningsrutiner gällande vissa konton inte gjorts på myndigheten löpande under våren. Det finns även outredda differenser mellan försystemen REX och Medea och bokföringen i ekonomisystemet för vissa av kontona.

Anledningen till att vissa avstämningar inte gjorts och differenserna inte utretts uppges vara att de inte kunnat prioriteras i det ansträngda läget med att hantera in- och utbetalningar inom medelshanteringen. En annan orsak uppges vara att kompetensbrist uppstått i och med personalomsättning på myndigheten.

Avstämningsrutinerna har varit mycket personberoende och de är inte fullständigt dokumenterade i rutinbeskrivningar eller likande dokument, vilket gjort de svåra att överta av andra.

Avstämningar som sker mellan Kronofogdemyndighetens olika system och banker samt huvudboken sker spritt på flera aktörer inom myndigheten. Tidigare har avstämningar till viss del skett ute på produktionsavdelningen men flera har även utförts av ekonomiavdelningen. Riksrevisionen har vid granskningen upplevt att det under året varit otydligt vilka delar av organisationen som ansvarar för en korrekt redovisning och att alla nödvändiga avstämningar genomförs och att differenser utreds.

Avstämningar är en viktig del i kontrollen av redovisningen och syftar till att verifiera att konton i huvudboken har korrekt värde. Differenser och eventuella felaktigheter bör utredas och åtgärdas löpande, annars finns risk för att redovisningen blir felaktig.

Värdering av fordringar

Kronofogdemyndigheten redovisar i balansräkningen uppbördsfordringar samt diverse övriga fordringar. I syfte att beakta att fordringarna inte till fullo kommer att betalas, reserverar myndigheten bokföringsmässigt för de fordringar som anses osäkra. Grundprincipen för värdering av fordringar är individuell värdering av fordringar. Enligt ESV:s föreskrifter till 5 kap. 8 § i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag är kollektiv värdering tillåten för homogena varugrupper och grupper av fordringar, som framstår som en enhet. Nästan samtliga av Kronofogdemyndighetens olika typer av fordringar gruppvärderas i bokslut enligt flera olika modeller.

Vid granskningen av delårsrapporten har inte Kronofogdemyndigheten fullt ut kunnat redogöra för med vilken logik olika fordringar värderas med olika procentsatser. De

personer som ursprungligen tagit fram vissa av modellerna uppges ha slutat på myndigheten. För vissa av modellerna saknas dokumentation som beskriver logiken och beräkningen för att komma fram till de olika procentsatserna. Inom vissa grupper av fordringar som t ex uppbördsfordringar i allmänna mål är det tveksamt om fordringarna är så homogena att gruppvärdering kan anses vara tillämpligt. Vissa av fordringarna är stora med stor påverkan på posten och värderingen av dessa bör därför enligt regelverket ske genom individuell bedömning.

Brister i förmåga att redogöra för med vilken logik värderingen av fordringarna sker innebär risk att fordringarna redovisas med felaktigt belopp samt att kostnader för befarade förluster felaktigt redovisas.

Riksrevisionens rekommendationer

Riksrevisionen rekommenderar att Kronofogdemyndigheten snarast stärker sin kontroll över redovisningssystemet. Riksrevisionen rekommenderar därför Kronofogdemyndigheten att ta fram systemdokumentation som tydligt redogör för hela redovisningssystemets uppbyggnad. I denna bör även ingå vilka systemfiler eller systemrapporter som genererar bokföring till vilka huvudbokskonton samt vilka kontroller som finns för att säkerställa redovisningens korrekthet.

Riksrevisionen rekommenderar vidare Kronofogdemyndigheten att tydliggöra ansvaret för redovisningen, inklusive ansvaret att upprätta de beskrivningar av systemet samt de kontroller och därtill hörande uppföljningar som krävs för att uppnå en korrekt redovisning. Även om redovisningen bygger på verksamhet som sker i andra delar av organisationen bör det övergripande ansvaret för redovisningen inte vara uppdelat utan åligga ekonomidirektören, denne bör också ha det övergripande ansvaret för att beskrivningar av redovisningssystemet uppbyggnad inklusive försystem finns och är uppdaterade samt hur redovisningen säkerställs genom avstämningar och andra kontroller. Uppföljning av att beslutade kontroller utförs under året bör åligga den som ansvarar för redovisningen även om delar av kontrollarbetet utförs i andra delar av organisationen.

Riksrevisionen rekommenderar att Kronofogdemyndigheten tillser att avstämningsrutinerna dokumenteras samt utförs för samtliga konton.

Riksrevisionen rekommenderar att beslut tas om modeller för värdereglering av fordringar som bygger på logiska principer. Riksrevisionen rekommenderar även Kronofogdemyndigheten att utreda behovet av individuella värdering av fordringar. Sannolikt bör detta ske i samverkan mellan verksamheten och ekonomiavdelningen, då detta förutsätter en analys och kunskap om vad fordringarna består av. De olika utredningarna och modellerna för gruppvärdering bör dokumenteras så att logiken går att följa.

Ansvarig revisor Charlotte Ehrengren har beslutat i detta ärende. Uppdragsledare Henrik Laginder har varit föredragande

Charlotte Ehrengren

Henrik Laginder

Kopia för kännedom:

Regeringen

Finansdepartementet

Finansdepartementet, budgetavdelningen